

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Нарожна А.М.

Науковий керівник – Волкова М.В., канд. екон. наук, доцент

Передумови неефективного споживання енергоносіїв були закладені ще в минулому столітті. Промисловість України, в основному, продовжує працювати на устаткуванні й за технологіями минулого століття. Основні фонди більшості підприємств застаріли й морально, і фізично і є енерговитратними. Розвитку енергоефективності й енергозбереження на сьогоднішній день перешкоджає й ряд правових, економічних, організаційних і технічних недоліків, що існують як на більшості українських підприємств, так і на рівні регіонів і країни в цілому. Підприємства для успішної діяльності повинні обов'язково враховувати весь комплекс зовнішніх факторів, незважаючи на те, що активно впливати на них не можуть:

1) невизначеність перспектив розвитку регіонального паливно-енергетичного комплексу, що викликає в підприємств прагнення до будівництва власних джерел енергії (при цьому передбачається, що вартість власних енергоносіїв з урахуванням їх транспорту буде нижче, ніж при централізованому енергопостачанні);

2) недосконалість законодавчої бази регіонів і країни, що характеризується не тільки складністю й рухливістю, але й значною невизначеністю й суперечливістю;

3) суперечливі дії державних органів по регулюванню діяльності підприємств енергетики;

4) непередбачуваність зміни цін і тарифів на паливо й енергію;

5) екологічна обстановка в регіонах.

6) нерозвиненість ринку енергозберігаючого устаткування й послуг із впровадження заходів щодо енергозбереження.

7) недостатнє пророблення схеми фінансування заходів щодо енергозбереження з інших джерел, крім власних коштів підприємства.

8) відсутність діючого механізму заохочення підприємств, що впроваджують енергозберігаючі заходи.

На цю групу факторів, на відміну від зовнішніх, підприємства можуть активно впливати й практично знизити їхній негативний вплив до певного мінімуму. Тому для більшості підприємств (особливо енергоємних) є об'єктивною необхідністю розробка Концепції по організації системи раціонального споживання паливно-енергетичних ресурсів і енергозбереження, а також механізмів її реалізації [1].

Системний підхід являє собою методологію дослідження, в основі якої лежить розгляд об'єкта як цілісної безлічі елементів у сукупності відносин і зв'язків між ними, тобто розгляд об'єкта як системи [32]..

Системний підхід до енергозбереження формується на основі побудови раціональної послідовності. Для цього застосовується так званий енергоаудит. Енергетичне обстеження (енергоаудит) проводиться з метою визначення шляхів швидкого й ефективного зниження витрат на енергоресурси, скорочення й виключення непродуктивних видатків (втрат), оптимізації або заміни технології виробництва.

Енергоаудит умовно можна розділити на чотири основних етапи:

- ознайомлення з підприємством, збір і аналіз необхідної інформації, складання програми обстеження. На цьому етапі провадиться уточнення обсягів і строків проведення роботи.

- обстеження підприємства. У тому числі: розробка докладних балансів по всіх енергоресурсах, виявлення основних споживачів і "вогнищ" нераціональних витрат енергоресурсів; проведення необхідних випробувань і інструментальних вимірів.

- розробка енергозберігаючих проектів і заходів. Визначення технічного й економічного ефекту від їхнього впровадження. Формування програми енергозбереження підприємства.

Системний підхід до енергозбереження в рамках певного підприємства може здійснюватися лише при розгляді комплексного підходу до зниження споживання енергоносіїв, впровадженні інноваційних і сучасних технологій у технологічному процесі, застосування технологій, що використовують альтернативні й поновлювані джерела енергії, впровадження прогресивних технологій у системах тепло/холодопостачання, вентиляції, освітлення. Але не менш важливим фактором, поряд із зазначеними, а можливо навіть першорядним, є формування культури енергозбереження серед працівників підприємства.

1.Яковенко Л. І. Світовий досвід розробки програм енергозбереження / Л. І. Яковенко, О. С. Максименко // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Випуск 255: В 9 т. – Т. II. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009р. – С. 388–398.

2.Горошкова, Л. А. Системний підхід до управління енергозбереження на мезорівні / Л. А. Горошкова, В. П. Волков // Вісник Приазовського державного технічного університету : зб. наукових праць / ПДТУ. – Маріуполь, 2016. – Вип. 31, Т. 1. – С. 133–139. – (Серія : Економічні науки).